

מסכת נדרים דף ז.

• בעי רב פפא, יש יד לצדקה...

וכתב הר"ן, ולא נראה לי, דהא בעיקר צדקה נמי בע"כ מחייב, וכי תימא לא מחייב בכולה, פאה נמי לא מחייב אלא בשעורא, ולא שדה כולה	ר"ן בפירוש הראשון בשם רבותיו- אם תמצא לומר דיש יד לפאה, כיון דחמירה, דבעל כרחיה חייביה רחמנא בעיקר פאה, לצדקה מאי?
ר"ן בפירוש השני - לכך נראה דהני תרתי לאו בהדדי אתמר, ולא שייכי באת"ל	
בעי רב פפא, יש יד לצדקה או אין יד לצדקה,	
כי קא מיבעיא ליה, כגון דאמר "והדין", ולא אמר נמי, מאי,	היכא דאמר הדין זוזא לצדקה, "והדין נמי", ההוא צדקה עצמה היא,
מי אמרינן "הדין" נמי לצדקה קאמר, דיש יד לצדקה,	
או דלמא אין יד כלל, ואע"ג דיד מוכיח הוי, שמסתמא כוונתו לצדקה, וכי קאמר והדין, לצדקה קאמר, כיון דאין יד לצדקה, אמרינן מאי והדין, לנפקותא (הוצאה) בעלמא קאמר	
או דלמא לבל תאחר הוא דאיתקש, ולא לידות, ואין יד לצדקה, ואע"ג דקיי"ל אין היקש למחצה, שאני צדקה דלא כתיבא, ומדרשא אתיא, הלכך איכא למימר אין יד לצדקה, ואפילו ביד מוכיח	מי אמרינן כיון דאיתקש לקרבנות דכתיב "ועשית כאשר נדרת לה" אלקיך.... בפיד", ובפיד זו צדקה, מה קרבנות יש להן יד, אף צדקה יש לה יד,

• בעי רב פפא, יש יד להפקר...

יש יד להפקר או אין יד להפקר, **	
או דלמא שאני צדקה, דצדקה לא חויא אלא לעניים, אבל הפקר, בין לעניים ובין לעשירים	אם תמצא לומר יש יד לצדקה, דכיון דאיתקש, אע"ג דלא כתיבא בהדיא, אין היקש למחצה, מי אמרינן הפקר היינו צדקה, ויש יד לצדקה,
** האי דלא מספקא לן אי יש יד לשבועה או לא, משום דבהדיא איתקוש "כי ידור נדר או השבע שבועה", והיינו דתנן כנדרי רשעים נדר בנוזר בקרבן ובשבועה, אלמא יש יד לשבועה	

מסכת נדרים דף ז.

• בעי רבינא, יש יד לבית הכסא...

יש יד לבית הכסא שיהא אסור לקרות בו קריאת שמע, או אין יד לבית הכסא,	
היכא דאמר הדין ביתא ליהוי בית הכסא,	כי קא מיבעיא ליה,
"והדין נמי", ההוא בית הכסא נמי הוה,	כגון דאמר "והדין", ולא אמר נמי, מאי,
מי אמרינן הדין נמי בית הכסא קאמר, דיש יד לבית הכסא,	
או דלמא אין יד כלל, ואע"ג דיד מוכיח הוי, שמסתמא כוונתו לבית הכסא, וכי קאמר והדין, לבית הכסא קאמר,	
כיון דאין יד לבית הכסא, אמרינן מאי והדין, לתשמישא בעלמא קאמר	
קושית הגמרא - מכלל דפשיטא ליה לרבינא דיש זימון לבית הכסא,	תירוץ הגמרא - רבינא חדא מגו,
והא מיבעיא ליה לרבינא, הזמינו לבית הכסא, מהו,	חדא קמיבעיא ליה, כלומר את"ל קאמר,
הזמינו לבית המרחץ מהו,	זימון מועיל או אין זימון מועיל,
זימון מועיל או אין זימון מועיל?	את"ל יש זימון, יש יד או אין יד?

• תיבעי ליה

ומסיק הגמרא בתבעי ליה,
ופירשו התוס' דזה כמו תיקו, ולשון נדרים משונה,
ועיין בר"ן לענין הלכה

• לשון המשנה - מנודה אני לך...

"מנודה אני לך שאני אוכל לך, או מנודה אני לך שאני טועם לך", ר"ע היה חוכך (מפקפק) ** בזה להחמיר
אמר אביי - מודה ר"ע לענין מלקות שאינו לוקה, דהא מספיקא הוא שהיה מחמיר, ולא שהיה הדבר ברור לו,
דאם היה ברור לו, ניתני ר' עקיבא מחמיר,
ומיהו שמעינן דידות נמי למלקות איתרבו, דאי לא, מאי מודה ר"ע, פשיטא דאינו לוקה, דהא יד היא, ולא איתרבו למלקות,
ואלא מאי דסתם ידות למלקות איתרבו, ודוקא כאן דמספקא ר"ע אם זה יד, אע"פ שמחמיר, מ"מ אם עובר, אינו לוקה על זה
** חוכך, כאדם שהוא מסופק בדבר, ומתחכך בעצמו מפני שאינו יכול לבררו,
אי נמי מלשון חיד, כלומר שהיה מטעים לחכו להחמיר

מסכת נדרים דף ז

• אמר רב פפא בנדינא מינד...

מנודה אני לך ****	משמתנא מינד	נדינא מינד	
ר"ע סבר לישנא דנדויא הוא, ואסור ורבנן סבר לישנא דמשמתנא הוא, ומותר	מותר לכולי עלמא ***	אסור לכולי עלמא **	רב פפא
ר"ע סבר אסור (דהיינו משמתנא) ורבנן סבר לישנא דמשמתנא הוא, ומותר	אסור לר"ע ומותר לרבנן	אסור לכולי עלמא **	רב חסדא
ופליגא דרב חסדא, דההוא גברא דאמר משמתנא מנכסי דבריה דרב ירמיה בר אבא, אתא לקמיה דרב חסדא, א"ל לית דחש לה להא דר"ע, קסבר במשמתנא פליגי			
** כלומר, אסור ולוקה, ומיהו דוקא בדאמר שאני אוכל לך, כדאמר שמואל לעיל גבי מופרשני, מרוחקני, בכול עד שיאמר שאני אוכל לך, ובנדינא נמי דכותייהו, שהוא לשון הרחקה			
*** דאפילו אמר שאני אוכל לך, איסורא נמי ליכא, דאין זה לשון נדר אלא לשון שמתנא, וכן בעובדא דההוא גברא דאמר משמתנא מנכסי, דאע"ג דמנכסי הוי מוכיח כאילו אמר שאני אוכל לך, לרב פפא מותר, ופליגא דרב חסדא דאמר אסור בזה, דכיון דשוו נפשיה בהדיה כמשומת, לאסור הנאה בא, שכן פורשין מן המשומת והמנודה			
**** במאי פליגי במנודה, ואמר נמי שאני אוכל לך, דהאי לישנא דמנודה משמע הכי ומשמע הכי, ר"ע סבר לישנא דנדויא הוא, כלומר שאף הוא לשון ריחוק והבדל כמופרשני ומרוחקני, כדמתרגמינן והדוה בנדתה, וסאובתה ברחוקה, הלכך אסור, ורבנן סברי לישנא דמשמתנא הוא, שלשון בני אדם לאומרו על ידי נדוי בלבד			

• אמר רב עילא אמר רב...

נדהו בפניו, אין מתירין לו אלא בפניו, **
נדהו שלא בפניו, מתירין לו בין בפניו בין שלא בפניו
** ר"ן בפירוש ראשון - דכיון דבפניו נדהו, אלים נדוייה ולא מיעקר אלא בפניו, דומיא דמאי דאמרין במסכת גיטין כל מילתא דמתעבידא בי עשרה, צריכה בי עשרה למשלפא, וכתב הר"ן על זה, "ולא נהירא"
ר"ן בפירוש שני - טעמא דמילתא משום חשדא, דאי מתירין לו שלא בפניו, פעמים שיתירוהו, והמנודה לא ידע, וכשלא ינהגו בו נדוי, יבא לחשדא, אבל כשנדהו שלא בפניו, ליכא חשדא, שאף הוא סובר שמא התירוהו שלא בפניו כשם שנדוהו שלא בפניו, וזה כאותה שאמרו לקמן, המודר הנאה מחבירו בפניו, אין מתירין לו אלא בפניו, ומפרש בירושלמי דטעמא משום חשדא,
ולפי זה, כל שהודיעוהו, דליכא חשדא, מתירין לו שלא בפניו, וכל שהתירוהו נמי, אע"פ שלא הודיעוהו, מותר דיעבד

מסכת נדרים דף ז:

• סיכום

נדהו בפניו,	אין מתירין לו אלא בפניו - מאי טעמא?	אם התירו לו שלא בפניו
ר"ן בפירוש הראשון	כיון דבפניו אלים נדוייה, ולא מיעקר אלא בפניו	אינה היתר
ר"ן בפירוש השני	משום חשדא, שאם מתירין לו שלא בפניו, פעמים שיתירוהו, והמנודה לא ידע, וכשלא ינהגו בו נידוי, יבא לחשדא	מותר בדיעבד

• אמר רב חנין אמר רב...

השומע הזכרת השם מפי חבירו **, צריך לנדותו,	
ואם לא נידהו, הוא עצמו יהא בנידוי ***, שהרי עונשו חמור, שבכל מקום שהזכרת השם מצויה, שם עניות מצויה,	
דכתיב "בכל המקום אשר אזכיר את שמי, אבא אליך וברכתיך", ומדהזכרת השם למצוה מביאה ברכה ועושר, הזכרה לשוא גורמת עניות,	אי נמי, מדכתיב גבי שבועת שקר, "וכלתו ואת עציו ואת אבניו", ובתמורה מדמי הזכרת שם לבטלה לשבועת שקר
ועניות כמיתה, שנאמר כי מתו כל האנשים, ולא מתו ממש, כדאמרין לקמן דכל מקום שנאמר נצים ונצבים, אינם אלא דתן ואבירם, ואינהו הוו במחלוקת של קרח, אלא מפני שהענו, אמר כי מתו,	
ותניא, כל מקום שנתנו חכמים עיניהם, או מיתה או עוני, אלמא שוו להדדי	
** בריש תמורה מפקינן אזהרה למזכיר שם שמים לבטלה מדכתיב "את ה' אלקיך תירא"	
***לא שיהא בנדוי מאליו, אלא ראוי להתנדות קאמר, שהרי המזכיר עצמו צריך נדוי, והיאך יהא חמור ממנו השומע ושותק, אלא כדאמרן	

• אמר רבי אבא...

אמר רבי אבא, הוה קאימנא קמיה דרב הונא,
שמעה להך איתתא דאפקה הזכרת השם לבטלה, שמתה, ושרא לה לאלתר באפה
ש"מ תלת, ש"מ הזכרת השם מפי חבירו צריך לנדותו, וש"מ נידהו בפניו אין מתירין לו אלא בפניו, וש"מ אין בין נידוי להפרה ולא כלום

מסכת נדרים דף ז:

• אמר רב גידל אמר רב...

תלמיד חכם מנדה לעצמו ומיפר לעצמו,	
שיכול לנדות את עצמו, ואח"כ יכול להתיר עצמו את הנידוי,	
ואין להקשות פשיטא, דמהו דתימא אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורין, קמ"ל,	
וכאשר נכנס מר זוטרא לביתו, היה מתיר לעצמו את נידויו, כדי שלא יצטרכו בני ביתו להתרחק ממנו, ואז היה מתיר לו לבן הישיבה (תוס' - כדי שיבא זכאי ויכפר על החייב)	כי הא דמר זוטרא חסידא, כאשר היה מתחייב אחד מתלמידי הישיבה נידוי, היה מנדה את עצמו תחילה, ואח"כ היה מנדה את תלמיד הישיבה,

If you would like the shakla vetarya summaries emailed directly to you (before it is posted on the website), or to give feedback, please email blumenfeldyaakov@gmail.com.